

Pohjoismaista Suomi purkaa ainoana hyvinvointivaltiota

Suomi on pakotettu purkamaan hyvinvointivaltiotaan. Norja, Ruotsi, Tanska ja Islanti edelleen rakentavat sitä. Olemmeko kadottaneet hyvinvointivaltion idean? Ymmärtämällä se, voisimme päästä takaisin muiden Pohjoismaiden kasvun ja hyvinvointivaltion rakentamisen tielle purkamisen sijaan. Pääministeriämme myöten puoluejohtajat ovat puheissaan määritelleet hyvinvointivaltion säilyttämisen tärkeimmäksi tavoitteekseen. Hyvinvointivaltion pelastamista haittaa se, että meiltä puuttuu yhteinen käsitys hyvinvointivaltion ideasta.

Yhteiskuntatieteiden osoittamien kannattavuusperusteiden mukaan hyvinvointivaltiossa valtion kannattaa verovaroin rahoittaa tietyt toiminnot, koska se tukee valtion talouskasvua. Ellei se näin tee, kustannukset ovat yhteiskunnalle suuremmat ja kasvu heikompi. Ulkomaalaiset käyvät ihmettelemässä pohjoismaisia ja suomalaisia saavutuksia: parhaimmat Pisa-oppimistulokset, turvallisin elinympäristö, vähiten rikoksen uusijoita, tasa-arvoisin kansa, jotka monet voi nähdä hyvinvointivaltiomallin seurauksina. Suunta on nyt toinen.

Hyvinvointivaltio perustuu seuraaville keskeisille politiikkalohkoille. Lähtökohdانا on koulutuspolitiikka, jolla kansakunnan resurssit saadaan hyödyttämään yhteiskunnan kulloisenkin ennakoidun kehitysvaiheen tarpeita. Toiseksi, jotta yksilön yhteiskuntaa hyödyttävä työ ja toimintakyky säilyisi, on järkevää harjoittaa ennaltaehkäisevää ter-

YLÄKERTA

YRJÖ MYLLYLÄ
yrjo.myllyla@outlook.com

"Muut harvaan asutut Pohjoismaat hyödyntävät koko maansa resursseja ja ovat tehneet myös sitä tukevaa aluepolitiikkaa."

Sairauksien kohdatessa kannattaa pyrkiä saamaan ihminen mahdollisimman terveeksi.

Kolmanneksi työvoimapolitiikkaa tarvitaan, kun alkuperäinen koulutus osoittautuu vanhentuneeksi tai tapahtuu muita muutoksia, joihin lyhytaikaisella työvoimakoulutuksella ja -politiikalla voidaan vastata. Neljänneksi, jos nämäkään toimet eivät auta, jäljelle jää perusturvapolitiikka työttömyyskorvauksineen, toimeentulotukineen, kansaneläkeineen, joilla varmistetaan, ettei yksilön tulojen pienentyessä yhteiskunnan kustannukset kasva ylisuuriksi syrjäytymisen ja muiden ongelmien kasaantumisen seurauksena.

Hyvinvointivaltion säilyttämiseksi pääkeskustelun aihe ei pitäisi ol-

la määrärahojen leikkaus tai vastikkeellisuus. Suomessa koulutuksesta leikataan, terveydenhoitoon on tullut maksuja, työvoimapolitiikkaa on pidetty tempputyöllistämisenä. Perusturvasta pyritään tekemään vastikkeellista. Päähuomio pitää kiinnittää mallimme perustaan ja ensimmäiseen askeleeseen. Miksi koulutus ei tuota meillä enää työllisyyttä, mutta muissa Pohjoismaissa on lähes täystyöllisyys? Kysymys ei ole koulutuksen määrärahoista ensisijaisesti vaan niiden suuntaamisesta. Meillä vallitsee erilainen näkemys pohjoisena maana kansakuntamme perustoimeentulon lähteistä. Muut harvaan asutut Pohjoismaat hyödyntävät koko maansa resursseja ja ovat tehneet myös sitä tukevaa aluepolitiikkaa.

Meillä osaaminen irrotettiin ympäristöstään jo 1990-luvun alussa. Luonnonvarojen hyödyntäminen on nähty vähän tuottavana alkutuotantona arvoketjun ensimmäisenä ja tuottamattomana portaana eikä teollisuuden ja huippuosaamisena pidetyn alan lähtökohdانا.

Meillä on jatkuva puute työnjohtajien lisäksi niistä työntekijöistä, jotka palvelisivat vientisektoria esimerkiksi metsäkonekuljettajina tai hitsareina. Yhteiskuntaamme kiinnostaa lähinnä uudet alat ja start up-toiminta, jotka eivät tuota taloudellista ylijäämää tai merkittävää työllisyyttä. Ne käyvät muualla tehdylä rahalla. Ylijäämää tuottavat perinteiset suuret jo pääinvestointinsa tehneet alat eivät kiinnosta. Jos näkisimme kaivostoiminnan, selluja meriteollisuuden perustavaa laa-

tua olevina hyvinvointivaltion elinkeinoina, suuntaisimme koulutuksen ja tutkimuksen näihin ja muihin ympäristösidonnaisiin aloihin. Hyvinvointivaltion rahoitus pohjaa tavoitellen kiinnittäisimme huomion myös arvoaan kasvattavien rajallisten luonnonvarojen kuten kaivosmineraalien ja jopa öljyn- ja kaasunetsintään.

Muihin pohjoismaihin verrattuna meillä on myös vanhenneva väestö. Kun saamme elinkeinopoliittisen perushuomion teollisuuden perusrakenteiden tukemiseen, työvoiman tarve johtaa ulkomaisen työvoiman aktiiviseen hankintaan ja väestön rakenteen tervehtymiseen. Esimerkiksi ruotsalaisia äitejä käy synnyttämässä Suomessa Turussa, koska heillä on sairaalakapasiteetti käytössä. Syntyvyys on myös maahanmuuttajien aiheuttamaa.

Työttömiä opettajia rekrytoidaan Suomesta Ruotsiin. Alueet, joissa on teollinen pohja kunnossa ja vientivetoinen kasvu kohtalaista muuhun Suomeen verrattuna, väestönkasvu perustuu maahanmuuttoon. Näin on Pohjanmaalla Vaasanseudulla tai Närpiössä ja Varsinais-Suomessa Turunseudulla.

Hyvinvointivaltiota ei pelasta digitalisaatio eikä yksistään biotalous. Hyvinvointivaltiomme pelastaa ympäristömme mahdollisuuksia laajasti hyödyntävä teollisuuspolitiikka, sitä tukeva koulutuspolitiikka sekä työperäisen maahanmuuton edistäminen. Pohjoisuus toimii täällä asuvia yhdistävänä tekijänä. ■

Yrjö Myllylä on yhteiskuntatieteiden tohtori, tulevaisuuskientutkija.